

NA ČESKÉM TRHU SE ZABYDLELY FAIRTRADOVÉ BANÁNY

Banány patří mezi nejpobulárnější exotické ovoce u nás. K jejich oblíbě přispívá bezpochyby i cena – ta patří v sortimentu čerstvého ovoce dlouhodobě k nejnižším. To má však i své odvrácené stránky, především negativní sociální dopady a ničení životního prostředí. Právě to se snaží řešit mimo jiné etická certifikace Fairtrade, jejíž známka se od loňského roku pravidelně objevuje i na banánech prodávaných v ČR.

Každý z nás zkonzumuje v průměru něco kolem 12,5 kilogramu banánů ročně. Pokud budeme mít štěstí a koupíme je v akci, postačí nám na zaplacení takové roční spotřeby dvě stě padesát až tři sta korun. Řadě spotřebitelů ale začíná vrtat hlavou, jak je možné, že exotické ovoce dovážené přes půlku světa, nejčastěji z Kolumbie, Kostariky nebo Ekvádoru, je levnější než v Evropě pěstovaná jablka nebo třešně. Mezi spotřebiteli tak roste počet těch, kteří si kladou otázky po udržitelnosti pěstování banánů a obchodování s nimi.

Jednou z odpovědí na takové otázky jsou nezávislé certifikace. Již delší dobu jsou na českém trhu dostupné banány s bio označením, které je dokladem kvality. V roce 2020 k nim přibýly i banány s certifikací Fairtrade, která cílí především na důstojné pracovní podmínky, dodržování lidských práv a přiměřenou odměnu pro pěstitele. Fairtradové banány se na pultech českých obchodů nebo v českých e-shopech objevovaly i dříve, například v prodejnách Countrylife. Od loňského roku jsou trvale v sortimentu obchodního řetězce Kaufland. „Udržitelnost a sociální odpovědnost jsou vedle kvalitních produktů jednou z priorit společnosti Kaufland. Z fairtradových surovin se nejvíce využívá kakao. Sortiment s fairtradovým kakaem se v našich prodejnách neustále rozrůstá, jsou to například čokolády, müsli, zmrzliny a další. Loňskou novinkou jsou ovšem fairtradové růže a fairtradové banány,“ potvrzuje Renata Maierl, tisková mluvčí Kauflandu. Zpracované fairtradové banány najdou ale čeští zákazníci také v banánových džusech Pfaner nebo ve zmrzlině Ben & Jerry's společnosti Unilever.

OTAZNÍKY NAD PĚSTOVÁNÍM KONVENČNÍCH BANÁNŮ

Důvodů, proč je potřeba se zaměřit na dopady konvenčního pěstování banánů, je hned několik. Jedním z nich je

ekologie: banány jsou po bavlně druhou chemicky nejvíce ošetřovanou plodinou, často pěstovanou jako monokultura na rozlehlých plantážích. To vede jak k poškozování ekosystémů v pěstitelských zemích, tak k ohrožení zdraví lidí, kteří na takových plantážích pracují. Velmi často totiž zacházejí s řadou vysoce nebezpečných pesticidů, a to bez patřičné ochrany nebo alespoň dostatečné informovanosti. Samotná práce na plantážích je přitom extrémně náročná: „Pracovní doba až 15 hodin denně, mzdy hluboko pod úrovní minimální mzdy, nestandardní výpočty mzdy, nevyvážené stravování během pracovní doby a neplacené přesčasy nejsou ničím ojedinělým,“ přibližuje podmínky na plantážích Hana Malíková, ředitelka Fairtrade Česko a Slovensko. Fairtrade se snaží přispět k řešení těchto problémů několika cestami: stanovuje kritéria pro používání chemie při pěstování banánů, vyžaduje dodržování mezinárodně uznávaných pracovních práv a certifikovaným producentům vyplácí fairtradový příplatek, o jehož využití rozhodují demokraticky sami zaměstnanci plantáží. „Fairtradový příplatek je využíván například na financování mikroúvěrových projektů, na vzdělávání dětí nebo na uzavírání důchodového pojištění pro

pracovníky plantáží. Až 30 procent tohoto příplatku navíc může být od letoška vypláceno zaměstnancům v hotovosti jako bonus,“ doplňuje H. Malíková.

DALŠÍ KROK K DŮSTOJNÉMU PŘÍJMU

Fairtrade International navíc letos stanovila novou základní mzdu pro všechny pracovníky banánových plantáží s certifikací Fairtrade. Je to další krok na cestě k tomu, aby tisíce pracovníků těchto plantáží dosáhly důstojného příjmu, který zaměstnancům na plantážích poskytuje dostatek prostředků na zajištění potravin, zdravotní péče, školného a dalších základních potřeb jejich rodin včetně částky na drobné spoření. Pracovníci na banánových fairtradových plantážích budou dostávat minimálně základní fairtradovou mzdu i v případě, že zákonná minimální mzda bude nižší.

„Všechna tato opatření se samozřejmě promítají do ceny fairtradových banánů, která je vyšší, než na co jsou čeští zákazníci zvyklí. Bez toho, že si za kilo exotického ovoce připlatíme pár korun, se nám ale ekologicky a sociálně udržitelného pěstování banánů dosáhnout nepodaří,“ uzavírá Hana Malíková.

www.fairtrade.cz

